

Ledaren

Mod att pröva på något nytt

Hur många veckors ransoner mat har du hemma? Hur många liter vatten ingår? Hur många timmar stearinljus har du? Finns flera ficklampor inom räckhåll och en låda med extra batterier i skåpet? I min barndom fick jag lära mig att de här frågorna är livsviktiga. ”Man vet ju aldrig vad som kan hända” konstaterade mina farföräldrar. Det var inte alls fråga om att skrämma barnbarnen. Det var fråga om att fostra dem för livet med ”kalla fakta” på hand. Vi som växte upp under 1970-talet blev mycket medvetna om hur kriget lever kvar som starka minnen hos dem som fötts under 1940-talet och deras föräldrar. Hur många familjer i Finland har flera veckors ransoner livsmedel och andra förnödenheter hemma? Antagligen har andelen ökat under våren 2022. Bra.

Vi lever i ett paradiskt överflöd. Lantbruksprodukter och njutningsmedel från hela världen finns inom räckhåll på butikshyllan. Vi kan mycket billigt köpa bruksvaror som tillverkats på andra sidan jordklotet. Många människor som vuxit upp i denna utopiska värld har fått upp ögonen för detta i och med färskas perspektiv tack vare de två senaste årens omvälvningar. Då de globala logistikkedjorna knakar i fogarna får vi som konsumenter känna av brister, förseningar och prishöjningar. Smått paradoxalt nog har en del vant sig vid helt nya njutningar under

den senaste tiden: hemleveranserna har vuxit enormt och trenden fortsätter.

Det fantastiska materiella överflödet som vi njuter av medför att många sådana utmaningar, som under kärvare tider kändes som obetydliga eller helt ignorerades, kan idag kännas stora. Är arbetslivet ändå ”hårdare” än tidigare? Behandlas vi mera skoningslöst av korporationer, som maximerar sin profit på bekostnad av de anställdas hälsa? Det här är ett förträffligt ämne för en ekonomisk debatt. Den brittisk-finlandssvenske John Websters förträffliga färskas dokumentär *The Happy Worker* genomlyser situationen på arbetsmarknaden med skärande skärpa.

Suger enskilda arbetsgivare eller arbetslivet som helhet på något sätt livslusten ur oss anställda? Är cheferna mera brutala än under tidigare årtionden eller är strukturerna mera skoningslösa så att vi känner oss tvungna att integreras som delar i maskinerier som bara mal på? Charlie Chaplin illustrerade detta med en ikonisk sinnebild då han placerar sig själv in mellan enorma kuggjul i sin ikoniska film *Moderna Tider* (*Modern Times*, 1936)? Är våra prioriteringar under 2020-talet mera eller mindre humana än tidigare?

Åtminstone diskuteras detta mera än någonsin. En efter en ser jag hur allt fler bekanta från högteknologisektorn berättar på nä-

Reidar Wasenius
är ordförande för
Ekonomiska samfundet.

tet hur de byter sin karriär inom high-tech och hård business mot helt nya riktningar. De skolar om sig och deras nya titlar inkluderar nu bland annat jogainstruktör, näringssterapeut, personal trainer, personal brainer, life coach, NLP master practitioner och fitness influencer. Jag ser skaran växa via uppdateringar på LinkedIn varje månad.

Bakom de flesta dylika karriärbyten finns ett starkt personligt behov att få nya verktyg för att behärska sitt liv. Samtidigt hoppas de flesta som sadlar om att det finns en efterfrågan på deras tjänster. De har inte fel. Då världen bjuder på allt flera möjligheter, blir det allt svårare att fatta stora och små beslut: *Vad ska jag nu äta? Hur ska jag klä mig idag? Vad ska jag jobba med nästa år? Med vem ska jag leva ihop med resten av mitt liv?* Överflödet av alternativ medför att det blir allt viktigare att kunna fatta beslut. Samtidigt medför friheten att var och en av oss själv bär ansvaret för varje val. Trycket krossar många psyken.

Hur aktivt du kontinuerligt utvecklar dig till en allt mera skicklig beslutsfattare avgör hur väl du klarar dig i det dagliga livet och på lång sikt. Framtiden är alltid osäker. Att kunna leva med osäkerhet är sålunda en annan viktig färdighet, som var och en av oss behöver för att klara sig i vardagen. Detta är en klyscha. I dessa tider är den egentligen inte mera intressant än tidigare, även om många kanske hajar till att "världen plöts-

ligt förändras". För att inte bara klara sig, utan rentav uppnå framgång krävs ännu större tolerans för osäkerhet och mod att pröva på något nytt.

Alternativet, som många njuter av, är att helt ignorera osäkerhet och invagga sig i illusioner om att världen fortsätter fungera som hittills. De personerna blir mest chockerade av "plötsliga ändringar". Det lönar sig att bygga in kontinuerliga förändringar i sitt dagliga liv. Djupt rotade vanor inger en med en känsla av trygghet. Det gäller bara att göra ett medvetet val: Är priset för trygghetskänslan för högt emedan faktum kvarstår att status quo på många sätt **säkert inte** vara för evigt? De flesta gör tiotals dylika val helt omedvetet och bygger in framtida chocker i sitt dagliga liv.

Ingen av den senaste tidens omvälvningar är i sig något nytt. Orsakerna till pandemier och krig och deras mekanismer studeras och diskuteras kontinuerligt. De exakta platserna och tidpunkterna för kommande omvälvningar kan sällan exakt förutspås, men att aktivt och ofta göra ändringar i sitt liv medför att förändringarna som kommer är en naturlig del av vardagen.

Ekonomiska samfundets evenemang har kommit i gång. En stor skara medlemmar deltog både i årsmötet i mars och teaterföreställningen i april. Genast efter sommarlovet ordnas mera givande program om pågående och kommande förändringar i ekonomin på alla plan.